

LEILA MEACHAM

AUTEUR VAN DE BESTSELLERS ROZEN EN KORENBLAUW

roman

*Parijs
in september*

Leila Meacham

Parijs in september

De Fontein

1

September 1962
Cambridge, Maryland (VS)

De man in de onopvallende bruine kleren klapte het boek dat hij net uit had dicht en tilde vol ongeloof zijn hoofd op. Er was geen twijfel mogelijk, geen enkele. Het vijfkoppige team dat werd beschreven in dit onbekende werkje over clandestiene operaties in het door de Duitsers bezette Frankrijk was zijn team – dezelfde groep die hij persoonlijk had opgeleid, en in het najaar van 1942 had uitgezonden naar Parijs. Vier van hen waren teruggekomen, een ternauwernood, en de laatste was dood achtergebleven, in een ongemarkeerd graf op Franse bodem. Daar waren ze tenminste allemaal van uitgegaan...

Alistair Renault zat heel stil. Het was griezelig toevallig dat hij uitgerekend vandaag dit hoofdstuk in *Huzarenstukjes uit de Tweede Wereldoorlog* had gelezen, bijna twintig jaar nadat hij de leden van zijn unieke team van geheim agenten in het holst van de nacht vanuit Engeland naar vijandelijk grondgebied had zien vertrekken. Om die datum te herdenken hadden ze over drie weken in Parijs weer bij elkaar zullen komen. De reünie, die al een tijd geleden was gecanceld, was ooit door het nu ontbrekende teamlid voorgesteld. Alistair vroeg zich af of 23 september 1962 ook in het geheugen van de anderen stond gegrift, net als bij hem.

Hij herlas de flaptekst over de schrijver, ene John Peterson, dit keer met meer belangstelling voor diens achtergrond, aangezien er maar weinig mensen waren die op dit terrein meer kennis en ervaring hadden dan hijzelf. Alistair was niet onder de indruk van Petersons kwalificaties, en zijn schrijfstijl was gebrekkig. Het werkje was in 1956 verschenen bij een onbekende uitgeverij, en gezien het ontbreken van een notenapparaat en een literatuurlijst

leek het niet om een serieuze studie te gaan. Het boekje was eigenlijk helemaal niet interessant voor iemand zoals hij, maar toen hij het op een van de onderste planken in de bibliotheek zag staan, had de titel zijn aandacht getrokken.

Vanaf de eerste bladzijde had hij vraagtekens geplaatst bij de kwaliteit van 's mans research. In het dankwoord stonden geen namen vermeld van mensen die John Peterson had geraadpleegd, en iedere vorm van bronvermelding ontbrak. Voor zover de lezer wist, kon de auteur het dramatische verhaal hebben verzonnen en er het predicaat waargebeurd aan hebben verleend.

Alistair herkende geen van de namen van de personages, maar hij wist dat er in de oorlogsjaren inderdaad een vijfkoppig team met de codenaam Dragonfly – Libelle – in Parijs had geopereerd. De ondermijnende activiteiten die hier werden beschreven waren allemaal waargebeurd, alleen de opzienbarende bewering aan het slot kwam voor hem als een verrassing. En hij kon het weten, want hij was de man die de hele operatie had geleid. Waarschijnlijk had de auteur de list die hij aan het eind van het hoofdstuk beschreef uit zijn duim gezogen, want daar wist hij niets van – al hoopte hij stiekem dat het wél waar was. Dat ging hij uitzoeken.

Aan de foto te zien was John Peterson, kaal, bebrild, onopvallend, in 1956 al in de zestig geweest. Nu moest hij dus tegen de zeventig zijn, en als hij nog leefde, was hij vermoedelijk gepensioneerd. Destijds woonde hij in Madison, New Jersey, iets meer dan vier uur rijden bij hem vandaan. Er waren ongetwijfeld een hele hoop mannen met de naam John Peterson, dus besloot hij het te proberen bij de Madison High School, waar Peterson geschiedenis had gedoceerd. Misschien dat een praatgrage medewerker hem de informatie kon geven die hij nodig had om de man op te sporen. Dan zou hij naar Madison rijden en de man een bezoekje brengen.

Gelukkig kreeg hij inderdaad een spraakzame dame aan de telefoon, die al sinds de oprichting van de school de leerlingenadministratie deed. 'Ik werk hier al tweeënveertig jaar,' vertelde ze trots, en op Alistairs vraag antwoordde ze: 'O, Mr Peterson is al een paar jaar weg uit Madison. Hij en zijn vrouw gingen uit el-

kaar... Nee, ik weet niet waar hij naartoe is gegaan. Ik denk persoonlijk dat hij op reis is gegaan naar Europa. Hij had het altijd over Europa.'

'Europa...' peinsde Alistair hardop. 'Had hij een voorkeur voor een bepaald land?'

'Hij hield van Frankrijk.'

Wist ze misschien of Mr Peterson nog leefde, vroeg Alistair.

'We hebben geen bericht gehad van zijn overlijden. Dat zouden we wel hebben gehoord,' zei de dame.

En zijn ex-vrouw? Misschien kon zij hem meer vertellen?

Gesnuif. 'Die lellebel heeft de benen genomen met haar vrijer zodra ze Mr Peterson financieel had uitgekleeft, de arme man.'

Alistair bedankte haar, hing op, en belde Inlichtingen voor het telefoonnummer van de uitgeverij van het boek, in Trenton, New Jersey. Zo'n vermelding was er niet. Waarschijnlijk was de uitgeverij al jaren geleden ter ziele gegaan. Alistair liet zich niet uit het veld slaan, want hij onderhield nog steeds contact met een organisatie die de meest onzichtbare personen kon lokaliseren. Hij zou een kennis van hem bellen bij de CIA, iemand met wie hij had samengewerkt voor het OSS, het Office of Strategic Services, en hem vragen of hij John Peterson kon opsporen. Intussen zou hij de nog levende leden van Dragonfly bellen en vragen of ze het laatste hoofdstuk van *Huzarenstukjes uit de Tweede Wereldoorlog* wilden lezen.

Tot zijn verbazing bleken ze op deze late vrijdagmiddag allemaal nog aan het werk te zijn. Ze waren tweeënveertig, nog jong en actief, en hoewel ze over het hele land verspreid waren, hadden ze allemaal nog contact met hem en met elkaar, al sinds de eerste reünie in New York op 23 september 1945. Ze hadden een band voor het leven met elkaar, hechter dan met familie, vrienden of collega's. In het begin hadden zij de relatie in stand gehouden, wat ongebruikelijk was in de spionagebusiness – meestal verbraken agenten het contact met hun leidinggevende zodra hun missie erop zat, oorlogsmoe als ze waren. Aanvankelijk had hij zich ertegen verzet, zo raar vond hij het, maar zij hadden volgehouden, en na een tijdje was hij juist blij geweest als ze belden, langskwa-

men, en hem uitnodigden voor bruiloften, doopfeesten, feestdagen, en andere belangrijke gebeurtenissen. De vier die waren teruggekeerd, samen met hun partners en kinderen, waren als familie voor hem.

Als eerste belde hij Labrador. Hij noemde de leden van Dragonfly nog steeds bij hun oss-codenamen, net zoals zij hem nog altijd met ‘majoor’ aanspraken, nooit met ‘Alistair’.

Labrador regeerde op zijn samenvatting van het laatste hoofdstuk van Petersons boek met een geschokte stilte die wel vijf lange seconden aanhield. Kennelijk speelde ze met het idee dat er een kern van waarheid zou kunnen zitten in de bespottelijke bewering van de auteur, maar uiteindelijk protesteerde ze: ‘Ik geloof er niks van. De anderen zeggen dat ze de executie vanuit het raam van hun cel hebben gezien. Peterson gebruikt een verzinsel omdat hij zijn theorie van doorgestoken kaart wil bewijzen.’

‘Ik neig naar dezelfde conclusie,’ zei Alistair, ‘maar ik wil toch graag dat jullie vieren het zelf lezen en me dan vertellen hoe jullie erover denken. Intussen ga ik proberen om die John Peterson op te sporen.’

‘Als hij niet meer leeft, zullen we het nooit weten.’

‘Er zijn manieren om de waarheid boven tafel te krijgen. Ik begin een onderzoek.’

‘Goeie grutten, majoor, stel nou dat het waar is.’

‘Dan zien we wel weer. Laten we niet op de zaken vooruitlopen.’ (Niemand zei tegenwoordig nog ‘goeie grutten’, het was zo ouderwets, dacht Alistair geamuseerd.) ‘Het boek wordt niet meer verkocht. Als jullie het niet tweedehands kunnen vinden, kopieer ik het hoofdstuk en stuur ik het per post.’

De anderen reageerden even verbluft op Alistairs nieuws. In *Huzarenstukjes* stond te lezen dat het ontbrekende lid van Dragonfly het vuurpeloton had overleefd, terwijl drie van hen getuige waren geweest van de executie. Volgens de auteur was de fusillade echter zorgvuldig voorbereid en in scène gezet om de SS om de tuin te leiden. De reacties liepen uiteen van een hartgrondig ‘Flauwekul!’ tot regelrechte boosheid over zo’n belachelijke leugen. Geen van hen had ooit met een buitenstaander over hun

lotgevallen gesproken, noch waren ze door ene John Peterson benaderd voor een interview.

Na het laatste telefoontje liep Alistair weg bij het toestel. Stel nou dat de conclusie van het verhaal klopte. Stel nou dat het ontbrekende lid van Dragonfly nog leefde en ergens in Europa woonde, zoals Peterson beweerde. De executie had op 11 juni 1944 plaatsgevonden. Het was nu achttien jaar geleden dat de drie teamleden met eigen ogen hadden gezien dat hun dierbare collega bruto om het leven was gebracht, iemand om wie ze nog steeds treurden. Maar stel dat Dragonfly tóch al zijn vleugels nog had.

Misschien was er een snelle en makkelijke manier om daarachter te komen.

Alistair trok een bureaulade open en haalde er een dikke stapel mappen uit, voor elke Dragonfly een. Hij had de dossiers heimelijk mee naar huis genomen nadat president Harry Truman het OSS in september 1945 had opgeheven, en hij was overgestapt naar de CIA. Als hij ze had laten liggen, zouden ze alleen maar zijn verstoofd in een geheim archief, en zou Dragonfly in vergetelheid zijn geraakt, net als de namen en missies van andere moedige mannen en vrouwen die hun leven voor hun vaderland op het spel hadden gezet. Alistair had weleens overwogen om ooit zelf een boek te schrijven over de vijf moedige en nobele jonge mensen die als infiltranten naar de lichtstad waren gegaan.

Hij kon nergens een telefoonnummer vinden van de ouders van het ontbrekende teamlid, dus belde hij het privénummer van zijn vriend bij de CIA in Langley, Virginia. Na dat telefoontje nam hij de zware stapel mappen mee naar zijn luie stoel. Hij probeerde niet te denken aan het pakje Lucky Strike in de la van het bijzet-tafeltje, maar de behoefte aan een sigaret was te sterk, ondanks de waarschuwende woorden over longemfyseem van zijn huisarts. In deze situatie had hij nicotine nodig. Hij legde de stapel op het tafeltje, stak een sigaret op, deed zijn schoenen uit, legde zijn voeten op het voetenbankje en pakte de bovenste map.

Een van Alistairs vroegere bijnamen was 'de terriër', vanwege zijn vasthoudendheid bij het opduikelen van informatie. Hij was er nog steeds een meester in. Bladerend door de persoonlijke ge-

gevens van de rekruten, zoals hun geestelijke en lichamelijke gesteldheid, beseftte hij eens te meer hoe uitzonderlijk deze destijds nog zo jonge mensen toen al waren geweest. Aangespoord door John Petersons knullige versie van Dragonfly's Parijse lotgevallen nam hij zich voor om dat boek echt te gaan schrijven, een epos over de heldendaden van vijf jonge Amerikanen met de codena-men Labrador, Liverwort, Lodestar, Limpet en Lapwing.

Het hele avontuur was in mei 1942 begonnen.

2

Mei 1942
Washington, D.C.

De koorleden van de Saint Luke's Episcopal Church in Fifteenth Street in Washington noemden hem 'de man in het bruin'. Zelfs toen hij twee jaar lang bijna elke zondag met hen had gezongen, wisten weinigen dat hij voluit Alistair Renault heette, en geen van de zangers kende hem echt. Gekleed in zijn saaie bruine pak verscheen hij op woensdagavond op de repetities in het koor van de kerk, samen met de negenentwintig anderen, maar na afloop bleef hij nooit hangen voor een kopje koffie en een babbeltje. Alistair was de beste zanger die de dirigent ooit onder zijn baton had gehad, en hij zou hem tot eerste tenor hebben benoemd als hij erop had kunnen rekenen dat Alistair elke zondag aanwezig zou zijn. Jammer genoeg had de man een of andere geheime overheidsfunctie waardoor hij soms verstek moest laten gaan.

Die dag schoof dezelfde mysterieuze man een vel papier met een lijst namen, adressen en persoonlijke gegevens over een groot, mahoniehouten bureau naar kolonel William J. Donovan, bij vriend en vijand beter bekend als Wild Bill. Hij was de directeur van het Office of Strategic Services, het OSS, de eerste buitenlandse inlichtingendienst van de Verenigde Staten. Het idee was in 1940 besproken in het Witte Huis, en het jaar erop was de dienst officieel opgericht, nog voor de Japanse verrassingsaanval op Pearl Harbor in december 1941 en de Duitse oorlogsverklaring aan de VS.

De verlamdende, wereldwijde onzekerheid van dat voorjaar maakte duidelijk dat Amerika een gecentraliseerde inlichtingendienst nodig had. Er moest tijdig accurate informatie worden verzameld en geanalyseerd, om op basis daarvan een militaire strategie te kunnen uitstippelen indien de VS bij het mondiale conflict

betrokken zou raken. Dit doel zou voornamelijk worden bereikt door goedgetrainde agenten geheime operaties te laten uitvoeren in vijandelijk gebied. President Franklin D. Roosevelt tekende het officiële besluit en koos Wild Bill Donovan als het hoofd van de dienst, de meest onderscheiden officier uit de Eerste Wereldoorlog. In het dagelijks leven was hij een vooraanstaande advocaat op Wall Street geweest, totdat hij in 1942 werd opgeroepen voor de militaire dienst, met de rang van kolonel.

Het clubje was intussen uitgegroeid tot een volwassen organisatie, en van het kleine, tijdelijke onderkomen verhuisd naar een ruime villa op Navy Hill in het noordwesten van Washington, die vanwege alle geheimzinnigheid eromheen de bijnaam ‘het Kremlin’ had gekregen. Kolonel Bill Donovan bestierde zijn bedrijvige en snel groeiende dienst vanuit een kantoor met een hoog plafond op de begane grond, met een schitterend uitzicht over de Potomac.

Zijn plaatsvervanger en rechterhand wachtte rustig op Donovans reactie, terwijl hij intussen genoot van het verkoelende voorjaarsbriesje dat door het openstaande raam naar binnen blies.

‘Ik zie dat je vijf namen hebt omcirkeld,’ zei Donovan tegen hem. ‘Waarom die?’

‘Brad Hudson en Christoph Brandt spreken allebei vloeiend Duits en hebben op de middelbare school Frans gehad. Als ze mee willen doen, krijgen ze een opfriscursus. Samuel Barton spreekt Frans alsof het zijn moedertaal is en heeft op de universiteit Duits gedaan als bijvak. Bridgette Loring spreekt vloeiend Frans en Duits, net als Victoria Grayson. Afgezien van hun talenkennis hebben ze de juiste karaktereigenschappen en opleiding voor de opdracht die ik in gedachten heb. Bovendien zijn ze geen van allen getrouwd.’ Alistairs strakke blik maakte duidelijk wat niet hardop gezegd hoefde te worden: ze waren niet onmisbaar. ‘Alleen Brad Hudson heeft serieuze familieverplichtingen, en dat zou een belemmering kunnen zijn,’ vervolgde hij. ‘Samuel Barton, de bijna afgestudeerde ingenieur, heeft zelf een verzoek om een sollicitatieformulier gestuurd, en ik heb maandag een afspraak met hem in Oklahoma City, waar hij vandaan komt. Victoria

Grayson uit Williamsburg, Virginia, ken je van naam. Ze is de schermster op wie ik in 1940 werd geattendeerd.’

‘O ja, de familie Grayson. Rijker dan God,’ zei Donovan. ‘Laten we hopen dat ze er zin in heeft.’

‘Ons Parijse contact kan haar direct plaatsen.’

Bill Donovan legde de lijst neer en keek Alistair goedkeurend aan. ‘Dat je deze mensen hebt gevonden – een geniale prestatie, m’n beste kerel.’

Alistair aanvaardde het compliment met een hoofdknikje. Het was voor hem enorm waardevol dat zijn baas hem volledig vertrouwde. Hij liet Alistair zijn werk doen zonder van hem te eisen dat elk idee of plan eerst met hem overlegd werd of – als-jeblijft! – voorgelegd aan een commissie. Het selecteren en werven van de unieke personen voor een bepaalde missie was Alistairs specialiteit. Het jaar daarvoor was hij op het idee gekomen om bij docenten aan universiteiten en hogescholen te informeren naar studenten die vloeiend Duits en Frans spraken, en door de dienst benaderd konden worden voor speciale missies ‘in het landsbelang’. In de brieven, geschreven op briefpapier van het oss, werd gevraagd naar hun persoonlijke gegevens, voor zover bekend, zoals familie, vrienden, hobby’s, interesses, sociale contacten, geloofsovertuiging, goede en slechte eigenschappen, politieke mening enzovoort. Het briefhoofd van een uiterst geheime overheidsorganisatie had het gewenste effect gehad, en een verrassend groot aantal docenten had gereageerd. De lijst die zijn baas nu in handen had was op basis van hun informatie samengesteld.

‘Vertel eens wat meer over deze jongens en meisjes,’ zei Wild Bill. ‘Waar zijn ze mee bezig? Hoe ziet hun leven eruit?’

Alistair begon nu lekker op dreef te komen. ‘Ze zijn allemaal in 1920 geboren en tweeëntwintig jaar oud of bijna. In principe kan Samuel Barton, bijgenaamd Bucky, elk moment opgeroepen worden voor de militaire dienst, maar dat is nog niet gebeurd. Bridgette Loring studeert af aan Stephens College als modeontwerpster en illustratrice. Ze schijnt de nieuwe Coco Chanel te zijn en heeft een baan aangeboden gekregen bij warenhuis Hudson in

Detroit, maar ze wil eigenlijk aan de slag als ontwerpster bij een bekend modehuis.’

‘Dan moet het modedistrict in Parijs een fijn lokkertje zijn,’ merkte Wild Bill op.

‘Victoria Grayson en Christoph Brandt zijn afgestudeerd en hebben werk, Victoria als vertaalster Frans voor uitgeverij Putnam’s Sons in New York, en Christoph geeft les op een middelbare school in Austin, Texas, waar hij trouwens ook atletiekcoach is. Hij wordt Chris genoemd en heeft er een hekel aan als mensen zijn Duitse voornaam gebruiken.’

‘Een goed teken,’ zei de kolonel, ‘maar waarom heeft Brandt zich dan niet vrijwillig gemeld? Hij is al twee jaar afgestudeerd.’

‘Hij is niet door de keuring gekomen. Hij is geboren met een hand zonder duim. Hij heeft geprobeerd de artsen te overtuigen, maar die waren onvermurwbaar. Volgens de hoogleraar die hem goed kende heeft Christoph op alle mogelijke manieren proberen te bewijzen dat een ontbrekende duim geen handicap is. Tevergeefs. Hij schijnt zeer sportief te zijn.’

De kolonel bromde iets en keek weer naar de lijst. ‘En Brad Hudson?’

‘Brad Hudson is de enige die niet heeft gestudeerd. Hij woont in Meeker, Colorado, en werkt bij een houthandel. Dit is de jongen die vanwege familieverplichtingen niet is opgeroepen. Zijn vader is omgekomen bij een bedrijfsongeluk op de houtzagerij van hetzelfde bedrijf, en hij moet de kost verdienen voor zijn moeder en zus en de twee weeskinderen die ze in huis hebben genomen.’

Met zijn priemende blauwe ogen keek Wild Bill Alistair aan. ‘Waarom staat hij dan op de lijst?’

‘Hij spreekt vloeiend Duits.’

‘En?’

‘Hij is ook een meester in vliegvissen.’

‘Wat hebben wij daaraan?’

‘Generaal-majoor Konrad March is een fanatiek vliegvisser.’

Wild Bill rolde zijn stoel een eindje naar achteren, zakte dieper weg in het versleten leer en plantte zijn vingertoppen peinzend tegen elkaar. ‘Aha. Hoezo denk je dat je Brad kunt losweken van zijn familie?’

‘Dat denk ik niet. Ik betwijfel ten zeerste of het me zal lukken, maar het is de moeite van het proberen waard. Hij is in alle opzichten de ideale kandidaat voor het werk. Ik heb een paar dagen vrij, dus ik wou eigenlijk naar Colorado gaan om te zien of ik een paar forelletjes kan verschalken.’

Kolonel Donovan knikte instemmend. ‘En de anderen? Hoe groot schat je de kans dat zij mee willen doen?’

‘Dat hangt ervan af, Bill. Ik weet niet hoe diep ze de nazi’s haten. De grootmoeder van Bridgette Loring is in de vorige oorlog gemarteld en haar grootvader is door de Duitsers vermoord. De zus van Brad Hudsons moeder is getrouwd met een rabbijn, en zij zijn opgepakt tijdens een van Hitlers eerste pogroms om Duitsland van de Joden te ontdoen. Victoria Graysons grootouders wonen in Londen, en haar broer en haar verloofde vliegen Spitfires voor de RAF in een van de Amerikaanse Eagle Squadrons. Samuel Bartons moeder heeft nauwe banden met antifascistische groepen in Parijs.’

‘Hoe zit het met de politieke voorkeur van Christoph Brandt? Ik zie hier dat zijn ouders afstammen van de oprichters van de Duitse gemeenschap in Texas. New Braunfels, is het niet?’

‘Ik kan je vraag niet beantwoorden voordat ik hem heb gesproken, maar volgens zijn docent vindt die jongen het vreselijk om aan zijn afkomst herinnerd te worden, vooral nu.’

‘Ik begrijp het. Zeg, nog even over romantische betrekkingen. Deze jongelui zijn op een leeftijd om verkering te hebben, en afgaand op de beschrijving zijn ze allemaal knap om te zien. Is dat voor ons niet nadelig?’

Alistair schudde zijn hoofd. ‘Voor de taak die ik voor hen in gedachten heb is dat juist gunstig. Of ze inmiddels verkering hebben kan ik niet zeggen. Dat weet ik pas als ik ze heb gesproken.’

‘Wat is de volgende stap?’

‘De drie waar ik niet persoonlijk mee ga praten krijgen een brief, met daarin een telefoonnummer dat ze kunnen bellen. Ik heb al geregeld dat ze in dat geval direct met mij worden doorverbonden.’

‘En als je niets hoort?’

‘Dan breng ik ze alsnog een bezoek, als het budget het tenminste toelaat.’

‘Dat is geen probleem. Wanneer verstuur je de brieven?’

‘Vanavond nog.’ Alistair pakte een map met in het rood de woorden TOP SECRET, nam er drie geadresseerde enveloppen uit en opende de flap om de brieven aan zijn baas te geven. ‘Ik heb alleen nog je handtekening nodig, dan zijn de uitnodigingen officieel.’

Kolonel Donovan las alleen de eerste vluchtig door en zette toen onder alle drie zijn handtekening. ‘Ik hoop vurig dat ik hiermee niet hun doodvonnis teken,’ mompelde hij.

Lees verder in *Parijs in september*

Eerste druk juli 2020

Oorspronkelijke titel *Dragonfly*

Oorspronkelijke uitgever Grand Central Publishing, a division of Hachette Book Group, Inc.

Copyright © 2019 by Leila Meacham

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the

Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2020 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Ineke van Bronswijk

Omslagontwerp Baqup naar een ontwerp van Laura Klynstra, © 2019 Hachette Book Group, Inc.

Omslagillustratie vrouw © Arcangel/Ildiko Neer; stadsgezicht © Arcangel/Ivica Jandrijevic

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 261 5088 3

ISBN e-book 978 90 261 5089 0

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.